

Van Zweden glorieert in 'Lohengrin'

Klassiek Lohengrin van R. Wagner door Radio Filharmonisch Orkest en Groot Omroepkoor o.l.v. Jaap van Zweden. Gehoord: 2/2 Concertgebouw. TV: 17/2 13 uur Ned. 2: documentaire; 18/2 24 uur Ned 3: hoogtepunten; meer info: www.operalohengrin.nl

Door KASPER JANSEN

Een meesterproef legde Jaap van Zweden af in de ZaterdagMatinee met het dirigeren van Wagners opera *Lohengrin*, die begon om vier uur 's middags, het tijdstip waarop in Bayreuth de voorstellingen aanvangen. Het was voor Van Zweden zijn eerste Wagneropera sinds de violist en toenmalige concertmeester van het Concertgebouworkest in 1995 dirigent werd.

Van Zweden slaagde *summa cum laude*. Hij is uitgegroeid tot een complete maestro, die Beethoven, Brahms, Bruckner en Mahler beheerst en ook in Wagner het orkest, het koor en de solisten met

natuurlijk gezag weet te verenigen in een topprestatie. Morgenavond volgt een herhaling in Parijs.

De stormachtige publieke bijval in het Amsterdamse Concertgebouw was ouderwets en de uitvoering was in alle opzichten historisch: rechtstreeks in een crossmediaproject uitgezonden via Radio 4 en het digitale tv-kanaal Cultura, met een eigen website, die in bedrijf blijft. Half februari volgen uitzendingen via de reguliere tv-kanalen. Moge een cd-box volgen!

Lohengrin was dit seizoen het prestigieuze hoogtepunt van de fameuze opera-serie van de ZaterdagMatinee, waarin Edo de Waart het romantische werk in 1993 al eens dirigeerde. Dat gebeurde eveneens met veel succes en een uitstekende cast met o.a. Thomas Sunnegardh, Deborah Voigt, Gabriele Schnaut en Sergei Leiferkus.

Ook Van Zweden beschikte nu over een vrijwel ideale cast. De tenor Klaus Florian Vogt was met

zijn smetteloos blanke oudere jongensstem een exemplarische Lohengrin, de onbedorven graalrider, die reizend per zwaan de be-laagde Elsa te hulp schiet. Hun huwelijk is rampzalig, wegens haar ongelooft in haar verlosser. Zijn hooggestemde *Gralsersählung* vonnist Elsa, die sterft.

De strakke lyrische sopraan Anne Schwanewilms – variërend tussen vederlicht en getergde dramatiek – was ook theatraal een geheel overtuigende Elsa: met haar hoofd vaak afgewend, is ze halflos van de realiteit, zelfs als haar riddervisieoer werkelijkheid wordt.

Marianne Cornetti was een vileine en heksig tierende Ortrud, die bij Elsa het zaad van de twijfel zaait. Haar man Telramund is als was in haar handen. Dat Eike Wilm Schulte zijn hele partij van het blad moest lezen, verzwakte helaas zijn présence. Ronnie Johansen was een goede Heinrich en Geert Smits een uitstekende Heer-

rufer, al zong Eike Wilm Schulte bij De Waart in die rol krachtiger.

Het geheel werd gedragen door Jaap van Zweden in zijn totale controle over het Groot Omroepkoor en het Radio Filharmonisch Orkest, beide even indrukwekkend. Van Zweden weet met enorme beheersing in grote stijl te opereren tussen het zilverig hemels licht dat de ouverture uitspreidt en de duivelse duisternis, die het drama aanjaagt.

Ideale tempi, zorgvuldige detaillering, superieure afwerking, en een effectieve retoriek met de leidmotieven in wisselende klank kenmerkten het orkestspel, vaak zo klein en transparant mogelijk. Het was alsof Van Zweden al jaren Wagner dirigeert. Erg jammer dat hij de *Ring*, vanaf 2009 bij de Nationale Reisopera heeft afgezegd, om in Dallas als chef te kunnen werken. Maar volgend jaar doet hij in de Matinee weer Wagner: *Die Meistersinger von Nürnberg*.